

ENIGE AARDIGE VONDSTEN UIT PLATVISSENMAGEN

door A.K.Schuitema

Op 1 Augustus 1950 kocht ik van een Termunter visser een zootje platvis-
sen, door hem op het Uithuizerwad gevangen.

Reeds direct viel het op, dat de ingewanden dezer dieren overvuld waren
met schelpresten. Na koken in een natronloogoplossing van de ingewanden en
naspoelen in leidingwater, bleef er een residu over, dat vrijwel uitsluitend
uit schelpresten en kleinere schelpjes bestond.

Dit monster bevatte de navolgende soorten:

Abra alba Wood. (zeer veel exemplaren, plm. 98%)

Thyasira flexuosa Mont. (3/2 ex.)

Nucula nucleus L. (6/2 ex. + 38 slotfragmenten)

Turritella communis Risso var. nivea (1 ex. juv.)

Nucula turgida Leck. & Mar.

(= N. nitida Sow. (non
Brocchi)) 37/2 ex.

De vondst van Thyasira flexuosa Mont. is, voor zover mij bekend, de tweede
in Nederland. De eerste werd vermeld (zie Fauna van Nederland, afl. XII) door
L.A. Cohen (1840) in: Berigten omtrent de natuurlijke geschiedenis van het
eiland Rottum, blz. 459, syn. Lucina sinuata Lam.

De Nucula nucleus L. uit het monster bestaan uit mooie gave exemplaren
met vrij gave epidermis.

Vondsten van Nucula turgida Leck. & Mart. worden eveneens vermeld in de
Fauna van Ned. XII, blz. 33, alwaar vermeld staat: "Niet ver van onze territo-
riale grens plm. 40 mijl Z.W. van de zuidpunt van Vlieland, op plm. 20 M. diep-

te is in Dec.1937 een zeer vers exemplaar van Nucula nitida Sow. aangetroffen, geschonken aan het Zoöl.Museum, Amsterdam door de heer H.Kraai .Het is niet uitgesloten, dat deze soort dus wel eens op ons strand zal aanspoelen". en "Door v.Regteren Altena (Bijdrage tot de kennis der fossiele, subfossiele en recente mollusken, die op de Ned.stranden aanspoelen, en hunner verspreiding (1937, blz.53) wordt onder voorbehoud een klep van N.turgida Leck & Mar., waarvan niet zeker is of deze fossiel dan wel recent is, vermeld van Domburg."

Hoewel met deze vondst uit een platvissenmaag het voorkomen van dit dier in ons faunagebied nog niet onomstotelijk vast staat, is het zeker een interessante vondst, want de dieren moeten dit voedsel toch niet al te ver van onze kust hebben opgenomen. Ook de vondst van Thyasira flexuosa in het zelfde monster wijst wel in deze richting. Jeffreys geeft voor deze soort: "in groepen levend in zachte modder en zand, in 3 - 87 vadem".

Tot slot laat ik hier nog de beschrijving van dit dier door Jeffreys volgen (Brit.Conchology, Vol.II, blz.149): "BODY similar to that of N.nucleus; but the gills are light brown, smoother outside, and more strongly striated on the inner surface: FOOT of a paler colour, and its disk less deeply serrated at the margin. SHELL acutely triangular, convex towards the beaks, but compressed in front, moderately solid, remarkably glossy; SCULPTURE nearly the same as in N.nucleus; but the longitudinal striae are slighter, and the transverse striae are stronger, especially at the sides, giving the surface a partly cancellated or notched appearance at the points of intersection; the lunule is only marked by the lines of growth, and the dorsal area is smooth; COLOUR milkwhite under the epidermis, which is yellowish-brown, highly polished and lustrous, without any trace of the microscopical lines of wrinkles observable in the foregoing species; the latter is sometimes beautifully tinted with yellow or purplish-brown longitudinal streaks, which are arranged in irregular bundles, and resemble the rays of the setting sun; MARGINS truncate on the anterior side, forming an obtuse angle where it joins the ventral range, rounded in front, and slightly produced or wedge-shaped at the posterior side; BEAKS prominent, apparently overhanging the anterior margin owing to its truncature, and recurved; LUNULE as in the last species (N.nucleus), but deeper immediately below the beaks and not so much raised, separated from the rest of the shell by a blunt ridge in each valve; LIGAMENT very slight; CARTILAGE pear-shaped, cavity larger and projecting more than in the last species; HINGE-LINE slightly curved; HINGE-PLATE rather narrow; TEETH long, sharp, and recurved, about twelve on the anterior, and twenty on the posterior side; INSIDE highly nacreous and iridescent, conspicuously striated lengthwise, strongly notched on the ventral and anterior margins, but the crenulations do not extend to the posterior angle; MUSCULAR-SCARS oval, not very distinct. L O.45, B.O.45". (mm.)

Dat dit schelpje nog eens in gruis zal worden aangetroffen, lijkt mij twijfelachtig, daar het uiterst fragiel is.

Exemplaren van deze vondst zijn gedeponneerd in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, in het Zoölogisch Museum te Amsterdam en in de collectie van de schrijver.

De variëteit nivea van Turritella communis was nog niet van Nederland vermeld. Het schelpje komt volkomen overeen met de afbeelding in Forbes & Hanley, Vol.IV.

Dr C.O.van Regteren Altena breng ik op deze plaats dank voor het op naam brengen van de Nucula's; Mevrouw van der Feen zeg tevens dank voor het controleren van de determinatie van Thyasira flexuosa.

Delfzijl, 15 April 1951